

รายงานการประชุมวิชาการระดับชาติ (Proceedings) ครั้งที่ 9 เรื่อง “พุทธวิธี และวิถีครูบา กับการแก้ปัญหาวิกฤติโลก”

(The Buddhist and Kruba Methods to Solve the World Crisis) วันที่ 25 มีนาคม 2566

การส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนการสอน ตามหลักพรหมวิหาร 4 ของครูในสังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5

Promotion Of Teaching Management Competency In Accordance With
Brahmavihara 4 Of Teachers Under Nakhon Ratchasima Primary Educational
Service Area Office 5

ปัทมาภรณ์ พิพัฒน์โชคเมธา Pattamaporn Pipatchokmetha

หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Master of Education Program in Teaching Social Studies

Faculty of Education Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Nuyam5949459@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยเรื่องมีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาการส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนตามหลักพรหมวิหาร 4 ของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม 2. เพื่อเปรียบเทียบการส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนตามหลักพรหมวิหาร 4 ของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีเพศ อายุและประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม จำนวน 116 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ การหาค่าความถี่และค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบค่าที (t – test แบบ Independent Samples)

ผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้

1. การส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนตามหลักพรหมวิหาร 4 ของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (4.16) เมื่อจำแนกรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความสามารถในการแก้ปัญหา ตามหลักพรหมวิหาร (4.30) รองลงมาคือ ด้านความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตตามหลักพรหมวิหาร 4

(4.29) ด้านความสามารถในการคิดตามหลักพรหมวิหาร 4 (4.19) และด้านความสามารถในการใช้เทคโนโลยีตามหลักพรหมวิหาร 4 (3.95)

2. การเปรียบเทียบการส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนตามหลักพรหมวิหาร 4 ของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน จำแนกตามเพศ พบว่า โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

ผลการวิจัย

คำสำคัญ : การส่งเสริมสมรรถนะ. การจัดการเรียนการสอน. หลักพรหมวิหาร 4

Abstract

The objectives of this study are: 1) to study capacity promotion of studying management according to four principles virtuous existence of social teaching teacher in Nakhon Ratchasima primary educational service area office 5. 2) to compare capacity of studying management according to four principles virtuous existence of social teaching teacher in Nakhon Ratchasima primary educational service area office 5. who have different genders and working experience. The sample involved in study is 116 social teaching teachers in Nakhon Ratchasima primary educational service area office 5. The data was analysed statically by using Frequency. Percentage. Average. Standard Deviation. Independent sample T- test.

Results of the Research

1. Overall. capacity promotion of studying management according to four principles virtuous existence of social teaching teacher in Nakhon Ratchasima primary educational service area office 5 is at the high level. Once considering each aspect. the highest aspect is problem solving skill according to four principles virtuous existence followed with Living skill. thinking skill and technologically implemented skill according to four principles virtuous existence respectively.

2. The result of comparison of capacity promotion of studying management according to four principles virtuous existence of social teaching teacher in Nakhon

Ratchasima primary educational service area office 5 classified by gender is not different significantly.

Keywords: Competency promotion. teaching and learning management. 4 Brahma Viharn principles

บทนำ

การนำเอาเรื่องสมรรถนะมาใช้ในการพัฒนา บุคลากรและการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรภาครัฐนับว่ามีจำนวนมาก และการศึกษาแนวคิดเรื่อง สมรรถนะ (Competency) เป็นเรื่องที่กำลังได้รับความสนใจจากคนหลายระดับในองค์กร เพราะเป็นแนวคิดใหม่ที่เข้ามามีบทบาทต่อการบริหารทรัพยากรบุคคล ให้มีประสิทธิภาพมีคุณภาพมาตรฐาน สมรรถนะเป็นแนวคิดทางจิตวิทยา ที่เห็นว่า องค์ประกอบสำคัญที่ทำให้บุคคลประสบความสำเร็จ ในการทำงานนั้น ไม่ได้ขึ้นอยู่กับระดับสติปัญญาของบุคคลเท่านั้นแต่จะเกี่ยวข้องกับคุณลักษณะอื่นๆ ของบุคคลด้วยเนื่องจากแนวทางการพัฒนาเนื้อหาของหลักสูตร และแนวทางในการสร้างการเรียนรู้ให้กับนักเรียนเป็นประเด็นที่เชื่อมต่อกับประเด็นอื่น ๆ มากที่สุด ซึ่งการศึกษาประเด็นภาระของครู ในปี 2558 พบว่า จากวันเปิดภาคเรียนทั้งปี จำนวน 200 วัน ครูต้องใช้เวลากับกิจกรรมนอกห้องเรียนที่ไม่เกี่ยวข้องกับการสอน เช่น การประเมินโรงเรียน การประเมินครู การประกวดแข่งขันนอกห้องเรียน กิจกรรมทางวิชาการ การอบรม และอื่น ๆ มากถึง 65 วัน คิดเป็นร้อยละ 32.5 จนเกิดกระแส “คืนครูสู่ห้องเรียน” เพื่อให้ครูและผู้บริหารโรงเรียนมุ่งเป้าหมายการ ดำเนินงานไปที่การพัฒนาการเรียนการสอนและการยกระดับความสามารถในการเรียนรู้ของนักเรียน ครูจะต้อง ไม่เพียงแต่พร้อมที่จะทำงานในโรงเรียนอย่างเดียวเท่านั้นแต่ต้องพร้อมที่จะทำงานในอาชีพสอน ในองค์กรทุกรูปแบบและพร้อมที่จะรู้เท่าทัน และปรับเปลี่ยนค่านิยมที่เหมาะสมได้ ดังนั้นการพัฒนาสมรรถนะครูจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อระบบการศึกษาของไทย ดังนั้น การพัฒนาสมรรถนะด้าน การบริหารจัดการชั้นเรียน สมรรถนะด้านการออกแบบการเรียนรู้ สมรรถนะด้านการทำงานเป็นทีม และสมรรถนะด้านการให้บริการที่ดีของการจัดกิจกรรมที่เสริมสร้างความสัมพันธ์และ ความร่วมมือกับ ผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กรอื่น ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ประสานความร่วมมือที่ดี ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษา สร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อการจัดการเรียนรู้ที่จะช่วยให้เราดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างประเสริฐและบริสุทธิ์ (พรอัญชลี พุกชาญคำ. 2565)

พรหมวิหารจึงเป็นหลักธรรมที่นำไปปฏิบัติแล้วทำให้สังคมมีความสุข มีความรัก เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ซึ่งกันและกัน มี 4 ประการ คือ เมตตา กรุณา มุทิตา และอุเบกขา คุณธรรมและ จริยธรรมนับเป็นพื้นฐานที่สำคัญของคนทุกคนและทุกวิชาชีพ หากบุคคลใดหรือวิชาชีพใดไม่มี คุณธรรมและจริยธรรมเป็น หลักยึดเบื้องต้นแล้วก็ยากที่จะก้าวไปสู่ความสำเร็จแห่งตนและแห่งวิชาชีพ นั้น ๆ ยิ่งไปกว่านั้นก็คือการขาด คุณธรรมและจริยธรรม ทั้งในส่วนบุคคลและวิชาชีพอาจมีผลร้ายต่อ ตนเอง สังคมและวงการวิชาชีพในอนาคตได้อีกด้วย ดังพระบรมราโชวาทในพระบาทสมเด็จพระ เจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช ในพระ ราชพิธีบวงสรวงสมเด็จพระมหากษัตริยาธิราชว่า “การจะ ทำงานให้สัมฤทธิ์ผลที่พึงปรารถนา คือให้เป็น ประโยชน์และเป็นธรรมด้วยนั้น จะอาศัยความรู้แต่เพียง อย่างเดียวมิได้จำเป็นต้องอาศัยความสุจริต ความ บริสุทธิ์ใจและความถูกต้องเป็นธรรมประกอบด้วย เพราะเหตุว่าความรู้นั้นเหมือนเครื่องยนต์ที่ทำให้รถยนต์ เคลื่อนไปได้ประการเดียว ส่วนคุณธรรม ดังกล่าวแล้วเป็นเหมือนหนึ่งพวงมาลัยหรือหางเสือ ซึ่งเป็นปัจจัยที่ นำทางให้รถยนต์ดำเนินไปถูกทาง ด้วยความสวัสดิคือปลอดภัย บรรลุวัตถุประสงค์”

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 ประกอบด้วยสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน ในสังกัด จำนวน 208 แห่ง มีบุคลากร จำนวน 2,096 คน แบ่งเป็นผู้บริหาร จำนวน 144 คน ครู และบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 1,880 คน และเจ้าหน้าที่ จำนวน 72 คน (พ.ศ. 2565) สำหรับ วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ศึกษาเฉพาะ ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 ซึ่งครูที่ตีควรวัดจรรยาบรรณ วิชาชีพครูและประกอบกับควรมีหลักพรหมวิหารธรรมซึ่งเป็นธรรมของพรหมหรือของท่านผู้เป็นใหญ่ อันได้แก่ เมตตา คือ ความปรารถนาให้ผู้อื่นมีความสุข กรุณา คือความปรารถนาให้ผู้อื่นพ้นทุกข์ มุทิตา คือ ความยินดีเมื่อผู้อื่นได้ดี และอุเบกขา คือ การวางเฉย ครูเป็นผู้อบรมสั่งสอน ให้ความรู้ เป็น แบบอย่าง และเป็นบุคคลที่อยู่ใกล้ชิดกับนักเรียนมากที่สุด ในโรงเรียน เมื่อใดที่ครูนำหลักพรหมวิหาร มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน นักเรียนก็จะเกิดความรัก ความศรัทธาในตัวครู ทัศนคติของนักเรียน ต่อครูจะเป็นไปในทางบวก และพร้อมที่จะรับการอบรมสั่งสอนประโยชน์จะเกิดกับตัวนักเรียนมาก ที่สุด แต่ในปัจจุบันด้วยภาระงานของครูที่มากขึ้น อาจเป็นเหตุให้ครูขาดการนำหลักพรหมวิหารมาใช้ เช่น ขาดความเมตตา เป็นการขาดความรักและความหวังดีอย่างแท้จริงต่อนักเรียน ขาดความกรุณา คือ ขาดความสงสารและคิดหาทางช่วยเหลือให้นักเรียนให้ประสบความสำเร็จอย่างจริงจัง ขาดมุทิตา

โดยกีดกันไม่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงออกถึงความสามารถเต็มที่ และขาดอุเบกขา คือ ขาดการวางแผนและเป็นกลางต่อนักเรียน

ดังนั้น ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำการวิจัยเรื่อง การส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนตามหลักพรหมวิหาร 4 ของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5 เพื่อนำผลจากการวิจัยมาบูรณาการร่วมกับการจัดการเรียนการสอนอย่างจริงจัง และต่อเนื่อง เพื่อสร้างสมรรถนะและจะได้ทราบถึงทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อครู ในการนำหลักธรรมมาใช้ซึ่งเป็นหลักธรรม พรหมวิหาร 4 หมายถึง ธรรมประจำใจอันประเสริฐ ธรรมประจำใจของท่านผู้มีคุณงามความดียิ่งใหญ่ มี 4 คือ เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาการส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนตามหลักพรหมวิหาร 4 ของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5
2. เพื่อเปรียบเทียบการส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนตามหลักพรหมวิหาร 4 ของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5 ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนตามหลักพรหมวิหาร 4 ของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5 ผู้วิจัยมีลำดับขั้นตอนการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้รูปแบบวิธีวิทยาการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research Methodology) ด้วยการศึกษาวิเคราะห์ตัวแปร ประชากรกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มเป้าหมาย และกรอบแนวคิด และนำไปสู่การวิเคราะห์เชิงปริมาณ ด้วยวิธีการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive

Analysis) วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติ (Statistics Analysis) ในเชิงปริมาณ และจากแบบสอบถามปลายเปิด (Open – ended Questionnaire) วิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique)

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม จำนวน 116 คน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 ซึ่งได้มาโดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) เกี่ยวกับการส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนตามหลักพรหมวิหาร 4 ของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) และแบบปลายเปิด (Open - ended) มี 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับเพศ อายุ ระดับการศึกษาและประสบการณ์การทำงานมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับการส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนตามหลักพรหมวิหาร 4 ของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 โดยจำแนก เป็นจำนวน 5 ด้าน (1) ด้านความสามารถในการสื่อสารตามหลักพรหมวิหาร 4 (2) ด้านความสามารถในการคิดตามหลักพรหมวิหาร 4 (3) ด้านความสามารถในการแก้ปัญหาตามหลักพรหมวิหาร 4 (4) ด้านความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตตามหลักพรหมวิหาร 4 และ (5) ด้านความสามารถในการใช้เทคโนโลยีตามหลักพรหมวิหาร 4

ตอนที่ 3 เป็นแนวทางในการส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนตามหลักพรหมวิหาร 4 ของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ทำการวิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

4.1 ขอนหนังสือจาก บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5

4.2. ส่งแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ จำนวน 116 ฉบับ พร้อมทั้งหนังสือขอความอนุเคราะห์ไปยังประชากร

4.3 เก็บรวบรวมข้อมูลคืนมาให้ครบทั้ง 116 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ตามเกณฑ์ แล้วนำมาจัดทำข้อมูลให้มีฉบับสมบูรณ์ทุกฉบับ

4.4. นำข้อมูลวิเคราะห์ข้อมูลตามโปรแกรม SPSS ต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

5.1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับเพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน โดยการหาจำนวนและค่าร้อยละ

5.2 วิเคราะห์สภาพการส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนตามหลักพรหมวิหาร 4 ของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 โดยวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ทั้งโดยภาพรวมรายด้านและรายข้อและนำมาเทียบเกณฑ์ค่าเฉลี่ย 5 ระดับ

5.3 วิเคราะห์การเปรียบเทียบระดับการส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนตามหลักพรหมวิหาร 4 ของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 จำแนกตามเพศ โดยการทดสอบค่าที (t – test แบบ Independent Samples)

5.4 วิเคราะห์การเปรียบเทียบระดับการส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนตามหลักพรหมวิหาร 4 ของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 จำแนกตามอายุ โดยการทดสอบค่าที (t – test แบบ Independent Samples)

5.5 วิเคราะห์การเปรียบเทียบระดับการส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนตามหลักพรหมวิหาร 4 ของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 จำแนกตามระดับการศึกษา โดยการทดสอบค่าที (t – test แบบ Independent Samples)

5.6 วิเคราะห์การเปรียบเทียบระดับการส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนตามหลักพรหมวิหาร 4 ของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (F – test แบบ One Way ANOVA) เมื่อพบความแตกต่างอยู่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe Analysis)

5.7 วิเคราะห์แนวทางในการส่งเสริมการส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนตามหลักพรหมวิหาร 4 ของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5 โดยการหาความถี่และร้อยละโดยการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis)

5.8 วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามปลายเปิด (Open – ended Questionnaire) วิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique)

ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนตามหลักพรหมวิหาร 4 ของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5” ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถนำเสนอได้ดังนี้

1. สภาพการส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนตามหลักพรหมวิหาร 4 ของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5 ดังตารางที่ 1

การส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนการสอน ตามหลักพรหมวิหาร 4 ของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคม ศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	ระดับการปฏิบัติ			
	($\bar{x}$)	S.D.	แปลผล	อันดับที่
1. ด้านความสามารถในการสื่อสาร	4.08	.54	มาก	4

ตามหลักพรหมวิหาร 4				
2. ด้านความสามารถในการคิด	4.19	.54	มาก	3
ตามหลักพรหมวิหาร 4				
3. ด้านความสามารถในการแก้ปัญหา	4.30	.50	มาก	1
ตามหลักพรหมวิหาร 4				
4. ด้านความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต	4.29	.54	มาก	2
ตามหลักพรหมวิหาร 4				
5. ด้านความสามารถในการใช้เทคโนโลยี	3.95	.68	มาก	5
ตามหลักพรหมวิหาร 4				
รวมเฉลี่ย	4.16	.49	มาก	

จากตารางที่ 1 การส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนตามหลักพรหมวิหาร 4 ของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 พบว่า โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และเมื่อจำแนกรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความสามารถในการแก้ปัญหาตามหลักพรหมวิหาร รองลงมาคือ ด้านความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตตามหลักพรหมวิหาร 4 และด้านความสามารถในการคิดตามหลักพรหมวิหาร 4 ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านความสามารถในการใช้เทคโนโลยีตามหลักพรหมวิหาร 4

2. การเปรียบเทียบการส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนตามหลักพรหมวิหาร 4 ของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน จำแนกตามเพศ โดยภาพรวมและรายด้าน

ด้านที่	การส่งเสริมสมรรถนะการ จัดการเรียนการสอนตาม หลักพรหมวิหาร 4	เพศ				t.	Sig.
		ชาย		หญิง			
		($\bar{x}$)	S.D.	($\bar{x}$)	S.D.		
1	ด้านความสามารถในการ สื่อสารตามหลักพรหมวิหาร 4	4.15	.52	4.03	.56	1.17	.24
2	ด้านความสามารถในการคิด ตามหลักพรหมวิหาร 4	4.23	.53	4.16	.55	.71	.47
3	ด้านความสามารถในการ	4.35	.46	4.26	.52	.96	.33

แก้ปัญหาด้านหลักพรหม							
วิหาร 4							
4	ด้านความสามารถในการใช้	4.33	.55	4.27	.53	.62	.53
ทักษะชีวิตตามหลักพรหม							
วิหาร 4							
5	ด้านความสามารถในการใช้	4.11	.58	3.83	.73	2.30	.02
เทคโนโลยีตามหลักพรหม							
วิหาร 4							
รวมเฉลี่ย		4.24	.47	4.11	.50	1.36	.17

จากตารางที่ 2 การเปรียบเทียบการส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนตามหลักพรหมวิหาร 4 ของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามเพศ พบว่า โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

3. การเปรียบเทียบการส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนตามหลักพรหมวิหาร 4 ของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน จำแนกตามอายุ โดยภาพรวมและรายด้าน

ด้าน		การส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนตามหลักพรหมวิหาร 4		อายุ			
				ต่ำกว่า 20 ปี		20 - 40 ปี	
				($\bar{x}$)	S.D.	($\bar{x}$)	S.D.
1	ด้านความสามารถในการสื่อสาร	4.10		4.14	.56	3.96	.50
ตามหลักพรหมวิหาร 4							
2	ด้านความสามารถในการคิดตาม	4.20		4.25	.55	4.09	.52
หลักพรหมวิหาร 4							
3	ด้านความสามารถในการ	4.10		4.39	.44	4.16	.56
แก้ปัญหาด้านหลักพรหมวิหาร 4							
4	ด้านความสามารถในการใช้ทักษะ	4.10		4.38	.53	4.14	.54
ชีวิตตามหลักพรหมวิหาร 4							
5	ด้านความสามารถในการใช้	4.10		3.98	.75	3.89	.55
เทคโนโลยีตามหลักพรหมวิหาร 4							
รวมเฉลี่ย		4.12		4.23	.49	4.05	.47

จากตารางที่ 3 การส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนตามหลักพรหมวิหาร 4 ของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามอายุพบว่า ครูผู้สอนที่มีอายุ ต่ำกว่า 20 ปี โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความสามารถในการคิดตามหลักพรหมวิหาร 4 รองลงมา มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ ด้านความสามารถในการสื่อสารตามหลักพรหมวิหาร 4 ด้านความสามารถในการแก้ปัญหาตามหลักพรหมวิหาร ด้านความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตตามหลักพรหมวิหาร 4 และด้านความสามารถในการใช้เทคโนโลยีตามหลักพรหมวิหาร 4

ครูผู้สอนที่มีอายุ 20 - 40 ปี โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความสามารถในการแก้ปัญหาตามหลักพรหมวิหาร รองลงมา คือ ด้านความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตตามหลักพรหมวิหาร 4 และ ด้านความสามารถในการคิดตามหลักพรหมวิหาร 4 ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านความสามารถในการใช้เทคโนโลยีตามหลักพรหมวิหาร 4

ครูผู้สอนที่มีอายุ 41 - 60 ปี โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความสามารถในการแก้ปัญหาตามหลักพรหมวิหาร รองลงมา ด้านความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตตามหลักพรหมวิหาร 4 และ ด้านความสามารถในการคิดตามหลักพรหมวิหาร 4 ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านความสามารถในการใช้เทคโนโลยีตามหลักพรหมวิหาร 4

4. การเปรียบเทียบการส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนตามหลักพรหมวิหาร 4 ของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน จำแนกตามประเภทการทำงาน โดยภาพรวมและรายด้าน

ด้าน	การส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนตามหลักพรหมวิหาร 4	ประสพการณ์ทำงาน					
		ต่ำกว่า 5 ปี		5- 10 ปี		11 ปีขึ้นไป	
		($\bar{x}$)	S.D.	($\bar{x}$)	S.D.	($\bar{x}$)	S.D.
1	ด้านความสามารถในการสื่อสารตามหลักพรหมวิหาร 4	4.05	.59	4.16	.57	4.01	.44
2	ด้านความสามารถในการคิดตามหลักพรหมวิหาร 4	4.21	.52	4.24	.57	4.12	.54
3	ด้านความสามารถในการ	4.36	.43	4.34	.44	4.20	.61

แก้ปัญหาตามหลักพรหมวิหาร 4

4	ด้านความสามารถในการใช้ทักษะ	4.31	.55	4.39	.47	4.16	.59
---	-----------------------------	------	-----	------	-----	------	-----

ชีวิตตามหลักพรหมวิหาร 4

5	ด้านความสามารถในการใช้	3.91	.77	3.97	.70	3.95	.57
---	------------------------	------	-----	------	-----	------	-----

เทคโนโลยีตามหลักพรหมวิหาร 4

	รวมเฉลี่ย	4.17	.50	4.22	.49	4.09	.47
--	-----------	------	-----	------	-----	------	-----

จากตารางที่ 4 การเปรียบเทียบการส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนตามหลักพรหมวิหาร 4 ของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกประสบการณ์ทำงาน พบว่า ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ ต่ำกว่า 5 ปี โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความสามารถในการแก้ปัญหาตามหลักพรหมวิหาร 4 รองลงมา คือ ด้านความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตตามหลักพรหมวิหาร 4 และด้านความสามารถในการคิดตามหลักพรหมวิหาร 4 ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านความสามารถในการใช้เทคโนโลยีตามหลักพรหมวิหาร 4

ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ ระยะ 5 - 10 ปี โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตตามหลักพรหมวิหาร 4 รองลงมา คือ ด้านความสามารถในการแก้ปัญหาตามหลักพรหมวิหาร 4 และ ด้านความสามารถในการคิดตามหลักพรหมวิหาร 4 ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านความสามารถในการใช้เทคโนโลยีตามหลักพรหมวิหาร 4

ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ ระยะ 11 ปี ขึ้นไป โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความสามารถในการแก้ปัญหาตามหลักพรหมวิหาร 4 รองลงมา ด้านความสามารถ ในการใช้ทักษะชีวิตตามหลักพรหมวิหาร 4 และ ด้านความสามารถ ในการคิดตามหลักพรหมวิหาร 4 ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านความสามารถในการใช้เทคโนโลยีตามหลักพรหมวิหาร 4

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยครั้งนี้พบว่า การส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนตามหลักพรหมวิหาร 4 ของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. การส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนตามหลักพรหมวิหาร 4 ของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5 พบว่า โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเพราะว่าครูมีความสามารถในการแก้ปัญหาตามหลักพรหมวิหาร มีการใช้ทักษะชีวิตตามหลักพรหมวิหาร 4 ความสามารถในการคิดตามหลักพรหมวิหารและการใช้เทคโนโลยีตามหลักพรหมวิหาร

สมรรถนะในการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับ McClelland (1998) การปฏิบัติงานที่ดีหรือตามเกณฑ์ที่กำหนดในงานที่ตนรับผิดชอบ โดยสมรรถนะประกอบด้วยองค์ประกอบ 5 ส่วน ได้แก่ 1) ความรู้(Knowledge) 2) ทักษะ(Skills) 3) ทักษะคติ(Self Concept) 4) บุคลิกลักษณะ(Trait) และ 5) แรงขับ(Motive) และสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2562) ซึ่งความสามารถของบุคคลในระดับที่สามารถปฏิบัติงานใดงานหนึ่งได้สำเร็จ โดยใช้ความรู้ทักษะ เจตคติ/คุณลักษณะที่ตนมีอยู่และสอดคล้องกับ อานนท์ ศักดิ์วรวิชญ์ คุณลักษณะของบุคคลซึ่ง ได้แก่ ความรู้ ทักษะ ความสามารถ และคุณสมบัติต่าง ๆ อันได้แก่ ค่านิยม จริยธรรม บุคลิกภาพ คุณลักษณะทางกายภาพ และอื่น ๆ ซึ่งจำเป็นและสอดคล้องกับความเหมาะสมกับองค์กร โดยเฉพาะอย่างยิ่งต้องสามารถจำแนกได้ว่า ผู้ที่จะประสบความสำเร็จในการทำงานได้ต้องมีคุณลักษณะเด่นหรือลักษณะสำคัญอะไรบ้าง หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ สาเหตุที่ทำงานแล้วไม่ประสบความสำเร็จเพราะขาดคุณลักษณะบางประการ เนื่องจากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา จากโมเดลภูเขาน้ำแข็งในแมคเคิลแลนด์ได้แบ่งองค์ประกอบของสมรรถนะออกเป็น 5 ส่วน และได้อธิบายความหมายของแต่ละองค์ประกอบไว้ดังนี้ องค์ประกอบของสมรรถนะตามแนวคิดของแมคเคิลแลนด์ มี 5 ส่วน คือ 1. ความรู้ (Knowledge) คือความรู้เฉพาะในเรื่องที่ต้องรู้เป็นสาระสำคัญสำหรับวิชาชีพ เช่น ความรู้ด้านเครื่องยนต์ เป็นต้น 2. ทักษะ (Skills) คือ สิ่งที่ต้องการให้ทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น ทักษะทางคอมพิวเตอร์ ทักษะทางการถ่ายทอดความรู้ เป็นต้น ทักษะที่เกิดได้นั้นมาจากพื้นฐานทาง ความรู้ และสามารถปฏิบัติได้อย่างแคล่วคล่องว่องไว 3. ความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเอง (Self – Concept) คือ เจตคติค่านิยมและความคิดเห็นเกี่ยวกับภาพลักษณ์ของตนหรือสิ่งที่บุคคลเชื่อว่าตนเองเป็น เช่น ความมั่นใจในตนเอง เป็นต้น 4. บุคลิกลักษณะประจำตัวของบุคคล (Traits) เป็นสิ่งที่อธิบายถึงบุคคลนั้น เช่น คนที่น่าเชื่อถือและไว้วางใจได้หรือมีลักษณะเป็นผู้นำ เป็นต้น และ 5. แรงจูงใจ/เจตคติ (Motives/Attitude) เป็นแรงจูงใจหรือแรงขับภายในซึ่งทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมที่มุ่งไปสู่เป้าหมายหรือมุ่งสู่ความสำเร็จ เป็นต้น และสอดคล้องกับปัญญานันทภิกขุ (ปิ่น ปัญญานนโท) (2551)

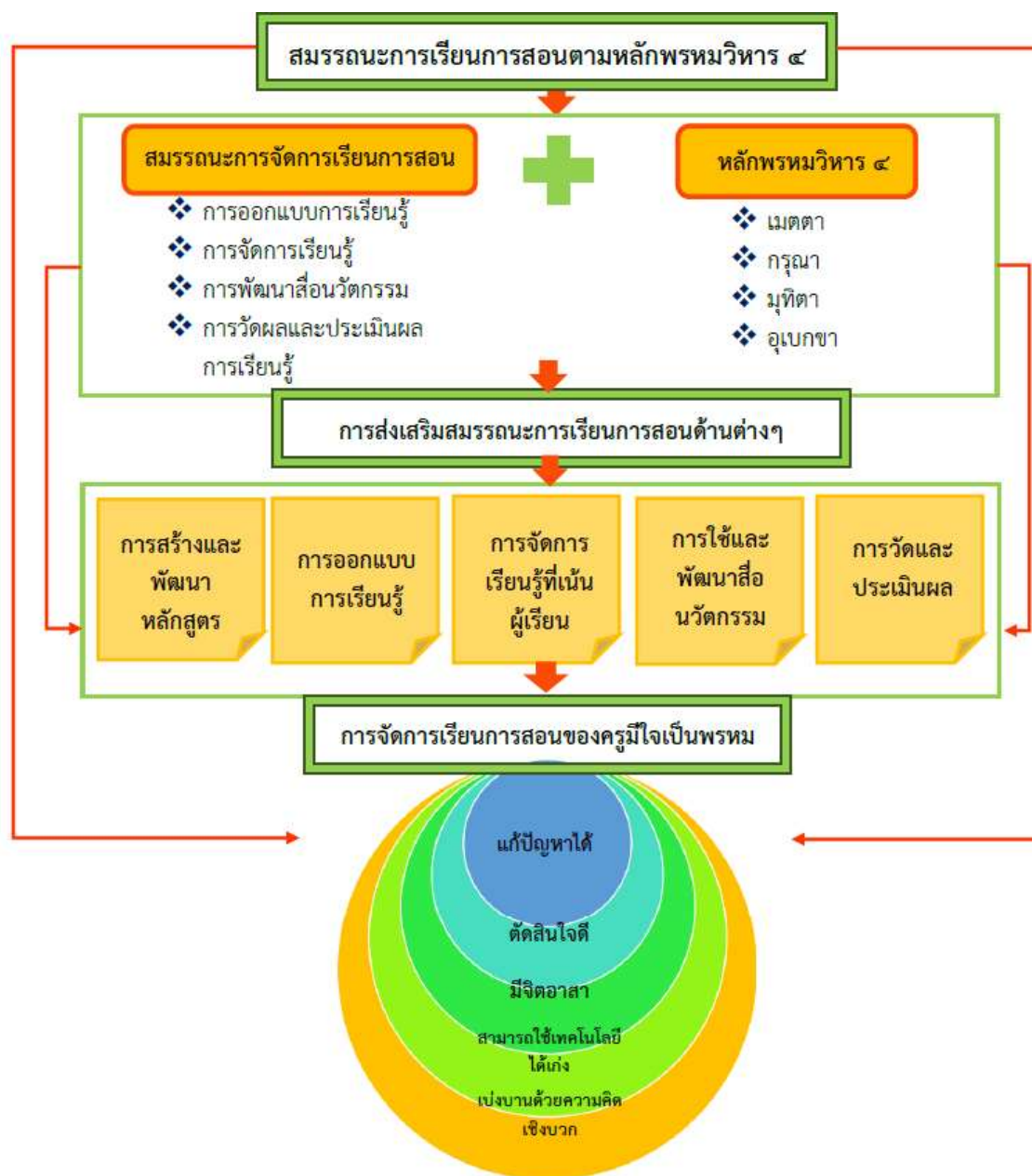
กล่าวถึง พรหมวิหารว่า เป็นหลักใจ ได้แก่ ผู้ใหญ่ที่ดีย่อมดำรงตนมั่นคงอยู่ในพรหมวิหาร 4 ประการ เป็นประจำในผู้น้อยเป็นนิจ คือมีเมตตารักใคร่ปรารถนาให้ผู้น้อยได้รับความร่มเย็นเป็นสุขโดยทั่วกัน กรุณา ความสงสารช่วยเหลือผู้ที่น้อย ที่ทุกข์ยากจนเต็มความสามารถ มุทิตา ความพลอยยินดีที่มีความเจริญยิ่งขึ้น แม้จะได้รับยกย่องดีกว่าตนก็ไม่คิดริษยา อุเบกขา วางตนเป็นกลาง ความวางเฉย ในเวลาที่เห็นผู้น้อยต้องได้รับโทษหรือรับความวิบัติที่ตนไม่สามารถจะช่วยให้หรือตนช่วยแล้วแต่ไม่สำเร็จ ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ กนิษฐา คุณมี และคณะ ได้ศึกษาความต้องการพัฒนาสมรรถนะ การปฏิบัติงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 1-5 จำนวน 371 คน ผลการวิจัยพบว่า 1) สมรรถนะที่ต้องการพัฒนาอันดับ 1 คือ สมรรถนะด้านการพัฒนา ผู้เรียน รองลงมา คือ สมรรถนะด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ สมรรถนะด้านการพัฒนาตนเอง สมรรถนะด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน สมรรถนะด้านการออกแบบการเรียนรู้ สมรรถนะด้านการทำงานเป็นทีม และสมรรถนะด้านการให้บริการที่ดี ตามลำดับ และ 2) ผลการวิเคราะห์วิธีการที่ควรพัฒนาสมรรถนะ การปฏิบัติงานของครู พบว่า วิธีการที่ควรใช้ในการพัฒนาสมรรถนะด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ คือ การ ส่งเสริมและพัฒนาการทาสผลงานทางวิชาการ การฝึกอบรม และการประชุมเชิงปฏิบัติการ สมรรถนะ ด้านการให้บริการที่ดี คือ การเผยแพร่ข่าวสารทางวิชาการ การสอนงาน และการใช้กิจกรรม นันทนาการ สมรรถนะด้านการพัฒนาตนเอง คือ การฝึกอบรม การศึกษาต่อและการศึกษาดูงาน สมรรถนะด้านการทำงานเป็นทีม คือ การประชุมกลุ่มย่อย การระดมสมอง และการสัมมนา สมรรถนะด้านการออกแบบการเรียนรู้ คือ การระดมสมอง การประชุมเชิงปฏิบัติการ และการ ฝึกอบรม สมรรถนะด้านการพัฒนาผู้เรียน คือ กรณีศึกษา การใช้กิจกรรมนันทนาการ และการสอน งาน และสมรรถนะด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน คือ การระดมสมองการใช้กิจกรรมนันทนาการ และการส่งเสริมและพัฒนาการทาสผลงานทางวิชาการ และสอดคล้องกับ ญัฐภัตสร ชื่นสุขสมหวัง และ คณะ ได้ทำการศึกษาการประเมินความต้องการจำเป็นเพื่อพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพของครูปฐมวัย ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 374 คน ผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะด้านที่มีความต้องการจำเป็นมากที่สุดคือ ด้านการพัฒนาตนเอง รองลงมาคือ ด้านการสอน และด้านคุณธรรมจริยธรรมและ จรรยาบรรณวิชาชีพ ตามลำดับ เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละด้าน พบว่า ด้านการพัฒนาตนเอง การวิจัยในชั้นเรียนมีความต้องการจำเป็นมากที่สุด รองลงมา คือ การศึกษาหาความรู้ และการทำงาน เป็นทีม ตามลำดับด้านการสอน คือ การจัดการเรียนการสอน และการประสานความร่วมมือกับ ผู้ปกครองและชุมชนมีความต้องการจำเป็นมากที่สุด รองลงมาคือ การประเมินพัฒนาการ และด้าน

คุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ คือ ความรักและศรัทธาในวิชาชีพมีความต้องการจำเป็นมากที่สุด รองลงมาคือ การมีวินัยและความรับผิดชอบ และการประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีตามลำดับ ส่วนแนวทางการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพของครูปฐมวัยที่สำคัญที่สุดจำแนกตามความต้องการจำเป็นมากที่สุดของแต่ละด้าน ดังนี้ การวิจัยในชั้นเรียน คือ การสนับสนุนของผู้บริหาร การจัดการเรียนการสอน คือ การจัดอบรมให้ความรู้และติดตามผลจากหน่วยงานต้นสังกัด การประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชน คือ การส่งเสริมนโยบายการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ด้านความรักและศรัทธาในวิชาชีพ คือ การส่งเสริมให้ครูรักและตระหนักในอาชีพครูนอกจากนี้สอดคล้องกับพระมหาสุพจน์ สุเมโธ (พานทอง) ได้ทำการวิจัยเรื่อง พรหมวิหาร 4 : แนวคิดเชิงบูรณาการในการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา มีความประสงค์เสนอแนวคิดเชิงบูรณาการ โดยประยุกต์หลักพรหมวิหาร 4 และนำมาบูรณาการกับการบริหารบุคคลในสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา โดยมีเป้าหมายสำคัญ คือ เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนให้ได้มาตรฐานบนพื้นฐานของวัฒนธรรมไทยและมีชีวิตอยู่ในสังคมโลกได้อย่างมีความสุข ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานบุคคล มีความสำคัญต่อการบริหารงานในองค์กรหรือหน่วยงานเป็นอย่างมาก องค์กรจะประสบความสำเร็จได้ย่อมต้องอาศัยบุคลากรที่มีคุณภาพ มีประสิทธิภาพในการทำงาน และร่วมมือกันพาองค์กรไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ให้ได้ โดยยึดหลักการสำคัญในการบริหาร คือ ต้องมีการกระจายอำนาจในภาระหน้าที่ต่าง ๆ สร้างการมีส่วนร่วมของบุคลากร และสร้างระบบคุณธรรมให้เข้มแข็งยิ่งขึ้นโดยเฉพาะบุคลากรในสถานศึกษา หากบุคลากร ในสถานศึกษามีคุณภาพมีขวัญกำลังใจที่ดีจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข ซึ่งต้องอาศัยผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความสามารถในการบริหาร สามารถสร้างความรัก ความศรัทธาของบุคลากรที่มีต่อองค์กร และต่อผู้บริหาร สร้างความสามัคคีในหมู่คณะ มีความสุขในการปฏิบัติงาน และร่วมแรงร่วมใจกันนำพาสถานศึกษาบรรลุเป้าหมายได้ การบริหารงานบุคคลให้มีคุณภาพนั้นสามารถนำหลักพรหมวิหาร 4 ซึ่งเป็นหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาประยุกต์ใช้เป็นหลักธรรมที่จะช่วยให้ผู้บริหาร หรือผู้บังคับบัญชาสามารถปกครองดูแลผู้ใต้บังคับบัญชา หรือบุคลากรให้มีความสุขในการทำงาน และมีขวัญกำลังใจที่จะทำงานให้มีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลต่อองค์กรได้มากที่สุด

2. การเปรียบเทียบการส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนตามหลักพรหมวิหาร 4 ของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน เพราะส่วนใหญ่มียุ 20 - 40 ปี และระดับการศึกษาปริญญาตรี มีประสบการณ์การทำงานระยะ 5 - 10 ปี ทำให้การจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้คือ การจัดกิจกรรมที่หลากหลาย ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การแก้ปัญหา และเรียนรู้จากประสบการณ์จริง เพื่อส่งเสริม ให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถ และประสบการณ์ที่ได้เรียนรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต) พรหมวิหารธรรม หมายถึง คุณธรรมสำหรับผู้ใหญ่ นักปกครองหรือผู้บริหาร 4 ประการดังนี้ 1. เมตตา (ความรักใคร่ปรารถนาดีอยากให้เขามีความสุข มีจิตอันแผ่ไมตรี และคิดทำประโยชน์แก่มนุษย์สัตว์ทั่วหน้า - loving-kindness; friendliness; goodwill) 2. กรุณา (ความสงสาร คิดช่วยให้พ้นทุกข์ ใฝ่ใจในอันจะปลดเปลื้องบำบัดความทุกข์ยากเดือดร้อนของปวงสัตว์ - compassion) 3. มุทิตา (ความยินดี ในเมื่อผู้อื่นอยู่ดีมีสุข มีจิตผ่องใสบันเทิง กอปรด้วยอาการแช่มชื่นเบิกบานอยู่เสมอ ต่อสัตว์ทั้งหลายผู้ดำรงในปกติสุข พลอยยินดีด้วยเมื่อเขาได้ดีมีสุข เจริญอกงามยิ่งขึ้นไป - sympathetic joy; altruistic joy) 4. อุเบกขา (ความวางใจเป็นกลาง อันจะให้ดำรงอยู่ในธรรมตามทีพิจารณาเห็นด้วยปัญญา คือมีจิตเรียบตรงเที่ยงธรรมดุจตราขึง ไม่เอนเอียงด้วยรักและชัง พิจารณาเห็นกรรมที่สัตว์ทั้งหลายกระทำแล้ว อันควรได้รับผลดีหรือชั่ว สมควรแก่เหตุอันตนประกอบพร้อมที่จะวินิจฉัยและปฏิบัติไปตามธรรม รวมทั้งรู้จักวางเฉยสงบใจมองดู ในเมื่อไม่มีกิจที่ควรทำ เพราะเขารับผิดชอบตนได้ดีแล้ว เขาสมควรรับผิดชอบตนเอง หรือเขาควรได้รับผลอันสมกับ ความรับผิดชอบของตน - equanimity; neutrality; poise) และสอดคล้องกับ สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช (เจริญ สุวฑฺฒโน) ทรงเรียบเรียงหนังสือชุดรวมธรรมะ ตอน

องค์ความรู้ใหม่

การดำเนินการวิจัยเรื่อง การส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนตามหลักพรหมวิหาร 4 ของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 สรุปลองค์ความรู้ที่ได้รับตาม Mapping ดังนี้

จากตารางแผนภาพองค์ความรู้ในการวิจัย เรื่อง การส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนตามหลักพรหมวิหาร 4 ของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5 ได้ Pattamaporn 4455 Model สามารถอธิบายได้ ดังนี้

4 หมายถึง สมรรถนะการจัดการเรียนการสอน คือ การออกแบบการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ การพัฒนาสื่อนวัตกรรม และการวัดผลและประเมินผล

4 หมายถึง หลักพรหมวิหาร 4 คือ เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา

5 หมายถึง การส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนด้านต่างๆ คือ การสร้างและพัฒนา หลักสูตร การออกแบบการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียน การใช้และพัฒนาสื่อนวัตกรรม และการวัดและประเมินผล

ข้อค้นพบในการวิจัยได้ ดังนี้

5 หมายถึง การจัดการเรียนการสอนของครูมีใจเป็นพรหม แก้ปัญหาได้ คือ การแก้ปัญหา การจัดการในชั้นเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ. ตัดสินใจดี คือ มีใจเป็นกลาง มีเหตุมีผล ไม่ด่วนตัดสินใจ ได้อย่างเหมาะสม. มีจิตอาสา คือ สมัคใจช่วยเหลือนักเรียนโดยไม่หวังผลตอบแทน. สามารถใช้เทคโนโลยีได้เก่ง คือ ทักษะในการนำเครื่องมือ อุปกรณ์ และเทคโนโลยีดิจิทัลที่มีอยู่ในปัจจุบัน มาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด และแบ่งปันด้วยความคิดเชิงบวก คือ มองโลกในแง่ดี มองตัวเองในแง่ดี มองคนอื่นในแง่ดี และมองวิกฤติให้เป็นโอกาส

สรุป และข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

หน่วยงานภาครัฐและสถานศึกษา ควรมีนโยบายส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการพัฒนาสมรรถนะเพื่อเกี่ยวการพัฒนาหลักสูตร พัฒนาการจัดการเรียนการสอน และการใช้สื่อเทคโนโลยี เพื่อให้ครูได้มีการพัฒนาองค์ความรู้ต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะในการนำวิจัยไปใช้

1). ครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5 ควรส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนตามหลักพรหมวิหาร 4

2). โรงเรียนระดับประถมศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา ควรส่งเสริมการเรียนการสอนตามหลักพรหมวิหาร 4

3. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1). ควรศึกษาการทำวิจัย เรื่องการส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนตามหลักพรหมวิหาร 4 ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5 โดยวิธีวิจัยเชิงทดลองเพื่อศึกษาผลวิเคราะห์ที่แตกต่างออกไป

2). ควรส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนตามหลักพรหมวิหาร 4 ให้โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1-7 และโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครราชสีมา

3). ควรส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนตามหลักพรหมวิหาร 4 ให้โรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดอื่นๆ

References

พรอัญชลี พุกชาญคำ. (2565). “การประเมินสมรรถนะครูและบุคลากรทางการศึกษา”. [ออนไลน์].

แหล่งข้อมูล: <http://www.pccm.ac.th/tinyMCE/home/articles/> [7 ธันวาคม 2565].

สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ. (2563). “สองทศวรรษปฏิรูปการศึกษาไทยความล้มและความสำเร็จ”. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).

McClelland, D.C. (1989). *Human motivation*. Cambridge: Cambridge University Press Management.

อานนท์ ศักดิ์วรวิชญ์. (กรกฎาคม-กันยายน 2547). “แนวความคิดเรื่องสมรรถนะ Competency : เรืองเกาทเรายงหลงทาง” Chulalongkorn Review. 16(64).

กนิษฐา คุณมี ธนาศักดิ์ ข่ายกระโทก และศุภชัย จันทรงาม. (2557). *ศึกษาความต้องการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1-5*. การประชุมวิชาการระดับชาติมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.

ณัฐภัสสร ชื่นสุขสมหวัง และปัทมศิริธีรานุรักษ์ จารุชัยนิวัฒน์. (2557). *การประเมินความต้องการจำเป็นเพื่อพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพของครูปฐมวัย*. An Online Journal of Education. 9 (1).

พระมหาสุพจน์ สุเมโธ (พานทอง). (2558). *ไตรสิกขาสู่การพัฒนาการเรียนรู้. วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. ปีที่ 2 ฉบับที่ 2 พฤษภาคม-สิงหาคม.

พรพนา บัญญัติโต. (2558). *การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะ ครูสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 จังหวัดอ่างทอง*. พระนครศรีอยุธยา : มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.